

УДК 636.09 (477) (091)

Присяжнюк В.Я., к. вет. н., доцент ©*Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів, Україна***ІСТОРІЯ КАФЕДРИ АНАТОМІЇ ТВАРИН**

Розглядаються питання історії кафедри анатомії тварин від часу заснування до нинішніх днів, основні наукові напрямки вчених, їх внесок у розвиток ветеринарної освіти і науки у Галицькому краю.

Ключові слова: кафедра, ветеринарія, вчені, професори, університет.

УДК 636.09 (477) (091)

Присяжнюк В.Я., к. вет. н., доцент,*Львовский национальный университет ветеринарной медицины
и биотехнологий имени С.З. Гжицкого, м. Львов, Украина***ИСТОРИЯ КАФЕДРЫ АНАТОМИИ ЖИВОТНЫХ**

Рассматриваются вопросы истории кафедры анатомии животных со времени основания до сегодняшних дней, основные научные направления ученых, их вклад в развитие ветеринарной образования и науки в Галицком края.

Ключевые слова: кафедра, ветеринария, ученые, профессора, университет.

UDC 636.09 (477) (091)

Prysyazhnyuk V., candidate of veterinary science, university reader
*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z. Gzhytskyj, Lviv, Ukraine*

THE HISTORY OF THE DEPARTMENT ANATOMY ANIMALS

There is presented the history of the department anatomy animals. In this article there is analysis of scientific and pedagogical activity of first veterinary medicine professors in the period from veterinary science subfaculty establishment in 1881 in Lviv university till the of XXI century. There is also overview of main scientific books, analysis of their authors' contribution to development of veterinary education and science in Galychyna.

Key words: subfaculty, veterinary science, scientists, professors, university,

Вступ. За останні роки опубліковано певну кількість праць вітчизняних авторів, у яких висвітлюються питання зародження і становлення ветеринарної

медицини з давніх часів до теперішніх днів [1,4,5]. Окремі наукові праці присвячені організації, становленню і розвитку ветеринарної служби деяких областей і України в цілому [1,2,3,6,10].

І лише в поодиноких наукових працях досліджуються питання зародження і становлення ветеринарної освіти і науки, підготовки лікувальних фахівців тварин у різних закладах освіти у конкретних історично-економічних умовах розвитку певних регіонів України [4,7,8,9].

Тому особливої уваги заслуговує питання зародження і розвитку ветеринарної освіти та науки на древній Галицькій землі, Завдання дослідження полягали в тому, щоб показати внесок вчених у підготовку фахівців лікувальної справи тварин від часу заснування кафедри анатомії (1881р.) до сьогодення.

Матеріал і методи дослідження. Матеріалом для дослідження служили рукописи відділу рідкісних книг наукової бібліотеки імені В. Стефаника НАН України у м. Львові, періодичні видання, статті, а також матеріали державного історичного архіву України у м. Львові та Львівській області. У роботі використано хронологічний, порівняльно – історичний та аналітичний методи дослідження.

Результати дослідження. Кафедру описової і патологічної анатомії засновано у 1881 році одночасно із організацією Вищої ветеринарної школи у Львові. Першим керівником кафедри описової і патологічної анатомії був Генріх Кадий (1851-1912 рр.), doctor honoris causa, який завідував кафедрою у 1881-1894 рр. Професор Генріх Кадий – засновник кафедри загальної анатомії і патологічної анатомії у Львівській Вищій ветеринарній школі і медичному факультеті Львівського університету.

Юзеф Нусбаум-Гілярович (1859-1917 рр.) – був професором кафедри анатомії Львівського університету і Львівської ветеринарної академії (1892-1917 рр.), завідував кафедрою у 1894-1906рр. Професор, doctor honoris causa Володимир Кульчицький (1862-1935рр.), завідував кафедрою у 1906-1934рр. Професорська діяльність В. Кульчицького в Львівській Вищій ветеринарній школі почалася з 1894 р. В 1917-1919 роках був обраний ректором, у 1922-1923 рр. - проректором.

Антоній Бант – професор топографічної, порівняльної і описової анатомії Львівської академії ветеринарної медицини, завідував кафедрою описової і порівняльної анатомії у 1934 – 1945 рр. З 1945 до 1948 року кафедрою анатомії сільськогосподарських тварин завідував професор Рудько П.Д., який працював над вивченням синовіальних сумок холки коня.

З 1948 до 1962 року кафедрою завідувала доктор біологічних наук, професор Пахоменко О.Є. Колектив кафедри займався вивченням особливостей морфологічної будови скелета місцевої чорно-рябої породи молочного та м'ясо-молочного типу. У виконанні цієї теми брали участь доценти Білосор Р.В., Ковальова В.О., Василенко М.С., асистенти Кравченко В.І., Форись С.А., Цісар А.Т. Співробітники кафедри виготовили значну кількість препаратів для музею та для проведення занять із студентами.

З 1962 до 1973 року кафедру очолював доцент Білосор Р.В., співробітниками кафедри виготовлялись високоякісні натуральні препарати для забезпечення навчального процесу та музею кафедри, продовжувалися наукові дослідження.

Доктор медичних наук, професор Гончаренко Є.І. завідував кафедрою з 1973 до 1979 року. За цей час було проведено значне матеріальне переобладнання кафедри, для навчального процесу були виготовлені сотні анатомічних препаратів, десятки унікальних кольорових і електрифікованих програмованих препаратів. Професор Гончаренко Є.І. розробив методику м'якої в'язки натуральних кісткових препаратів і методику експресбіомацерації та відбілювання кісток, був ініціатором виготовлення програмованих електрифікованих кісткових препаратів та органоконструкцій внутрішніх органів свійських тварин. Він впровадив перфопланшети та перфокарти для контролю знань студентів.

Кандидат біологічних наук, доцент Климків Я. М. завідував кафедрою з 1979 до 1986 року. Автор 85 наукових праць Климків Я.М. продовжував на кафедрі розробку і виготовлення натуральних електрифікованих програмованих препаратів плечових, стегнових, тазових кісток та лопаток свійських тварин. Йому належить методика виготовлення натуральних програмованих сухих препаратів: легень свійських тварин, препаратів м'язів кінцівок, пофарбованих препаратів шлунково-кишкового тракту. Виготовив електрифікований програмований скелет великої рогатої худоби, тренажери осьового скелета коня, собаки.

З 1986 по 2006 рік кафедру анатомії очолював професор, доктор медичних наук Кононенко В.С. Співробітники кафедри проводили навчальну, науково-дослідну, методичну та виховну роботу.

З вересня 2006р. до вересня 2011 р. кафедру анатомії сільськогосподарських тварин очолював кандидат ветеринарних наук, доцент Присяжнюк В.Я. На кафедрі забезпечували навчально-виховний процес для студентів факультетів ветеринарної медицини, харчових технологій, біолого-технологічного та заочної освіти 3 доценти, кандидати ветеринарних наук, 2 ст. викладачі, кандидати ветеринарних наук, та 5 осіб навчально-допоміжного персоналу. На кафедрі викладаються наступні дисципліни: «Анатомія свійських тварин», «Морфологія сільськогосподарських тварин», «Історія ветеринарної медицини». Кафедра має 4 практикуми, дві препаратні кімнати для збереження мокрих та сухих анатомічних препаратів, науково-дослідну лабораторію, секційну залу.

На кафедрі є музей анатомічних препаратів, засновником якого був професор Генріх Кадий. Найбільший вклад у збагачення музею унікальними препаратами вніс професор Володимир Кульчицький, а також професор Антоній Бант. Професор Євген Гончаренко і доцент Ярослав Климків зробили значний вклад у поповнення музею препаратами кісток та внутрішніх органів і стендами-тренажерами.

Наукова діяльність кафедри спрямована на вивчення морфологічних особливостей скелета і внутрішніх органів свиней, ВРХ різних порід та породних груп, птиці та овець, а також історії лікувальної справи тварин Західного регіону України. Філіали кафедри створені у відділі патоморфології регіональної державної лабораторії ветеринарної медицини та у відділі імуноморфології ДНДКІВП і КД.

Співробітниками кафедри активно проводиться навчально-науково-методична робота з питань впровадження Болонської системи навчання студентів. За останні роки підготовлено 25 методичних розробок, 5 посібників, отримано 3 авторські свідоцтва і 8 патентів.

У кінці серпня 2011 року у зв'язку із змінами в навчальних планах підготовки студентів всіх факультетів та зменшенням годин педагогічного навантаження на кафедрі, а отже відсутністю юридичних підстав для функціонування кафедри як окремої структурної одиниці, адміністрація університету оголосила про об'єднання кафедри анатомії з кафедрою патологічної анатомії та гістології і створення на їх базі нової кафедри нормальної та патологічної морфології і судової ветеринарії, що було оформлено відповідним наказом по університету у квітні 2012 року. Завідувачем кафедри було призначено доктора ветеринарних наук, професора Коцюмбас Г.І., старшим по курсу анатомії – доц. Тибінка А.М.

На даний час навчально-методичну, наукову і виховну роботу проводить колектив курсу нормальної анатомії у складі: доктор ветеринарних наук, доцент Тибінка А.М., доктор філософії, доцент Присяжнюк В.Я., в.о. доцента Венгрин А.В., в.о. доцента Демус Н.В., доцент Федорович В.С. (0,5 ставки), ст. лаборанти Ткач І.І., Шестакович І.В., лаборант Пузняк Н.В. (0,5 ставки), лаборанти Зайцев О.О. (0,5 ставки) і Бліщ Г. (0,5 ставки).

Висновки. 1. Кафедра анатомії тварин була однією з перших структурних підрозділів Львівської Вищої ветеринарної школи.

2. Засновником анатомічного музею кафедри був проф. Г.Кадий, значний вклад у збагачення музею препаратами внесли проф. Кульчицький В., Бант А.

Література

1. Вербицький П.І. Історія ветеринарної медицини України / Вербицький П.І., Достоевський П.П., Рудик С.К. – К.: Ветінформ, 2002. – 382с.
- 2.. Ветеринарна медицина Закарпаття на межі тисячоліть / Садварі Ю.Ю., Бахтин В.Ф., Дудаш А.В. та ін.- Ужгород: Патент, 2000. – 228с.
3. Куртяк Б.М. Нарис історії ветеринарної медицини Львівщини / Куртяк Б.М., Ткачук П.С. – Львів: Тріада плюс, 2001. – 324с.
4. Львівська державна академія ветеринарної медицини імені С.З. Гжицького (1784-2000). / [Кравців Р., Падуро М., Берко Й. та ін.] - Львів: Модерн-2, 2000. – 904с.
- 5.. Рудик С.К. Українські витoki ветеринарної освіти /Рудик С.К. //Вет. медицина України. – 2007. – №9. – С.31–33.
6. Рудик С.К. Історія ветеринарної медицини Київщини / Рудик С.К., Бісюк І.Ю. - К.: Агро-Світ України, 2000. – 191с.
7. Рудик С.К. Завжди перші / Рудик С.К.-К , 2010. - 229с.
8. Рудик С.К. Гордість «Харьковського Ветеринарного Інститута імператора Николая 1» (1805-1905) /Рудик С.К.- К., 2009.-376с.
9. Рудик С.К. Київська школа ветеринарних морфологів / Рудик С.К.- К.,1999.- 72 с.
10. Сітарчук В. Історія ветеринарної медицини Рівненщини / В Сітарчук. - Рівне: Видавництво Каліграф, 2002. –234 с.
11. ДАЛО, ф.26, оп.22, спр.2326, арк.1.
12. ДАЛО, ф.26, оп.12, спр.444, арк.40-40зв.; спр.469, арк.17; ф.26, оп.22, спр.2507, арк.12-13.
13. ДАЛО, ф.26, оп.5, спр.181; спр.1146; спр.2194; оп.12, спр.410, арк.33-37; спр.122, арк.1-3.
14. ДАЛО, ф.26, оп.12, спр.358, арк.1-5; спр.408, арк.36-37.
15. УДІА у м. Львові, ф.146,оп.4, спр.4381, арк.5-6.
16. УДІА у м. Львові, ф.146,оп.4, спр.4381, арк.8-13.
17. УДІА у м. Львові, ф.146,оп.4, спр.4381, арк.196-198.

Рецензент – к.філол.н., професор Падуро М.Ф.